45. MEKTUP

٤٥ - ﴿ اَلْمَكْتُوبُ الْخَامِسُ وَالْاَرْبَعُونَ: اِلَى مَوْلاَنَا سُلْطَانِ السَّرْهَنْدِيّ فِي عُلُوِّ شَأْنِ قَلْبِ الْمُؤْمِنِ وَالْمَنْعِ عَنْ اِيذَائِهِ نُقِلَ بِالْمَعْنَى ﴾

اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ وَالصَّلاَةُ وَالسَّلاَمُ عَلَى رَسُولِهِ مُحَمَّدٍ وَآلِهِ اَجْمَعِينَ اَمَّا بَعْدُ فَاعْلَمُوا اَنَّ الْقَلْبَ جَارُ اللّٰهِ سُبْحَانَهُ وَلَيْسَ شَيْئٌ اَقْرَبَ اِلَى جَنَابِ قُدْسِهِ كَالْقَلْبِ اِيَّاكُمْ وَاِيذَاءَهُ اَىَّ قَلْبٍ كَانَ مُؤْمِنًا كَانَ اَوْ عَاصِيًا فَاِنَّ الْجَارَ وَاِنْ كَانَ عَاصِيًا يُحْمَى فَاحْذَرُوا مِنْ ذٰلِكَ وَاحْذَرُوا فَاِنَّهُ لَيْسَ بَعْدَ الْكُفْرِ الَّذِى سَبَبُ اِيذَاءِ اللّٰهِ تَعَالَى ذَنْبٌ مِثْلُ اِيذَاءِ الْقَلْبِ فَاِنَّهُ اَقْرَبُ مَا يَصِلُ اِلَيْهِ سُبْحَانَهُ وَالْخَلْقُ كُلُّهُمْ عَبِيدُ اللّٰهِ سُبْحَانَهُ وَالضَّرْبُ وَالْاِهَانَةُ لِعَبْدِ اَيِّ شَخْصٍ كَانَ يُوجِبُ اِيذَاءَ مَوْلاَهُ فَمَا شَأْنُ الْمَوْلَى الَّذِى هُوَ الْمَالِكُ عَلَى الْاِطْلاَقِ فَلاَ يُتَصَرَّفُ فِى خَلْقِهِ اِلاَّ بِالْقَدْرِ الَّذِى اَمَرَ بِهِ فَاِنَّهُ لَيْسَ بِدَاخِلٍ فِى الْاِيذَاءِ بَلْ هُوَ امْتِثَالٌ لِاَمْرِ اللّٰهِ تَعَالَى مِثْلَ الزَّانِى الْبِكْرِ حَدُّهُ مِائَةُ سَوْطٍ فَلَوْ زَادَ اَحَدٌ عَلَى مِائَةٍ كَانَ ظُلْمًا وَدَاخِلاً فِى الْاِيذَاءِ وَاعْلَمُوا اَنَّ الْقَلْبَ اَفْضَلُ الْمَخْلُوقَاتِ وَاَشْرَفُهَا وَكَمَا اَنَّ الْاِنْسَانَ اَفْضَلُهَا لِاِجْمَالِهِ وَجَمْعِهِ مَا فِى الْعَالَمِ الْكَبِيرِ كَذٰلِكَ الْقَلْبُ لِجَامِعِيَّتِهِ مَا فِى الْاِنْسَانِ وَكَمَالِ بَسَاطَتِهِ وَاِجْمَالِيَّتِهِ فَاِنَّهُ كُلَّمَا كَانَ الشَّيْئُ اَشَدَّ اِجْمَالاً وَاَكْثَرَ جَمْعِيَّةً يَكُونُ اَقْرَبَ اِلَى جَنَابِهِ تَعَالَى وَاِنَّ مَا فِى الْاِنْسَانِ اِمَّا هُوَ مِنْ عَالَمِ الْخَلْقِ اَوْ عَالَمِ الْاَمْرِ وَالْقَلْبُ بَرْزَخٌ بَيْنَهُمَا وَفِى مَرَاتِبِ الْعُرُوجِ يَعْرُجُ مِمَّا يَتَضَمَّنُهَا لَطَائِفُ الْاِنْسَانِ اِلَى اُصُولِهِ مَثَلاً يَكُونُ عُرُوجُهُ اَوَّلاً اِلَى الْمَاءِ ثُمَّ اِلَى الْهَوَاءِ ثُمَّ اِلَى النَّارِ ثُمَّ اِلَى اُصُولِ اللَّطَائِفِ ثُمَّ اِلَى الْاِسْمِ الْجُزْئِيِّ الَّذِى هُوَ رَبُّهُ ثُمَّ اِلَى كُلِّيِّهِ ثُمَّ اِلَى مَاشَاءَ اللّٰهُ تَعَالَى بِخِلاَفِ الْقَلْبِ فَاِنَّهُ لَيْسَ لَهُ اَصْلٌ يَعْرُجُ اِلَيْهِ بَلْ يَكُونُ الْعُرُوجُ مِنْهُ اَوَّلاً اِلَى الذَّاتِ تَعَالَتْ وَاَنَّهُ بَابُ غَيْبِ الْهُوِيَّةِ لٰكِنَّ الْوُصُولَ مِنْ طَرِيقِ الْقَلْبِ وَحْدَهُ بِغَيْرِ ذٰلِكَ التَّفْصِيلِ مُتَعَسِّرٌ وَاِنَّمَا يَتَيَسَّرُ الْوُصُولُ بَعْدَ اِتْمَامِ ذٰلِكَ التَّفْصِيلِ اَلاَ تَرَى اَنَّ الْجَامِعِيَّةَ وَالْوُسْعَةَ فِيهِ اِنَّمَا تَكُونُ بَعْدَ طَيِّهِ تِلْكَ الْمَرَاتِبَ التَّفْصِيلِيَّةَ وَالْمُرَادُ مِنَ الْقَلْبِ هٰهُنَا هُوَ الْقَلْبُ الْجَامِعُ الْبَسِيطُ لاَ الْمُضْغَةُ اللَّحْمِيَّةُ.

TÜRKÇE ANLAMI

- **Mevlânâ Sultan Serhendî'ye yazılmıştır.**
- **Mü'min kalbinin yüceliği ve ona eziyet etmekten sakındırmak .**

Hamd, âlemlerin Rabbi olan AllahTeâlâ içindir. Salât u selâm Resûlullah Efendimiz ve onun ailesi üzerine olsun.

İyi biliniz ki, kalp, Allah Sübhânehû'nun komşusudur; onun mukaddes zâtına kalpten daha yakın bir şey yoktur. O halde ister mü'min olsun ister âsî olsun, kalbe eziyet etmekten sakınınız. Çünkü komşu âsî de olsa himâye edilir. Aman bundan uzak durun! Zirâ küfürden sonra, kalbe eziyet etmek kadar Allah teâlâ'nın incinmesine sebep olan başka bir günah yoktur. Çünkü kalp yaratılmışların içinde Allah Sübhânehû'nun en yakınına ulaşabilendir.

Halkın hepsi Allah Teâlâ'nın köleleridir. Her hangi birinin kölesini dövmek ve ona hakaret etmek bile efendisinin incinmesine sebep olur. O halde mutlak mâlik olan Mevla Teâlâ Hazretleri'nin şanı düşünüldüğünde, yaratıkları üzerinde tasarrufta bulunmak, ancak O'nun emrettiği kadarıyla mümkündür... Bu kadar tasarruf, eziyet değil, Allah Teâlâ'nın emrine sarılmak olur. Mesela, bekarken zina eden kişiye verilecek ceza yüz sopadır. Eğer biri çıkıp da bu miktarı artırırsa zulüm olur ve bu yaptığı, eziyet dairesine girer.

İyi biliniz ki, kalp yaratıkların en üstünü ve en şereflisidir. Nasıl ki insan, büyük alemin özeti olması ve onda olan her şeyi kendisinde toplaması sebebiyle yaratılanların en üstünü olduysa, kalp de aynı şekilde, insanda olan her şeyi kendinde toplaması, yalın ve hulasa olması sebebiyle en üstün olmuştur. Zirâ bir şeyin hulâsa olma durumu ne kadar yoğun ve cem'iyyeti de ne kadar fazla olursa Allah Sübhânehû'nun zâtına yakınlığı o kadar çok olur.

İnsanda bulunan şeyler ya halk âleminden ya da emir âlemindendir. Kalp ise bu ikisinin arasındaki geçittir. Yükselme mertebelerinde, insan latîfeleri, bu mertebelerin içerdiği şeylerden asıllarına kadar ulaşır. Meselâ, önce suya yükselir... Ardından hava-ya, sonra ateşe, sonra latîfelerin asıllarına, sonra terbiye edicisi olan cüz'î isme, sonra küllîsine daha sonra da Allah Teâlâ'nın dilediği yere kadar yükselir. Kalp ise böyle değildir... Çünkü kalbin yükseleceği bir asıl

yoktur... Bilakis yükselmeye kendisinden başlayarak Zât Teâlâ'ya kadar varır. Kalp, gayb hüviyetinin kapısıdır. Ancak bu açıklanan mertebelere uğramaksızın, yalnızca kalp yoluyla yükselmek çok zordur... Vuslat ancak, bu mertebelerin tamamlanmasından sonra mümkün olur.

Görülmez mi ki, kalbin kuşatıcılığı ve genişliği zikredilen bu tafsîlî mertebeleri aştıktan sonra gerçekleşmektedir. Buradaki kalpten maksat kuşatıcı ve basît olan kalptir. Yoksa et parçasını kastetmiyoruz.

KELİME ANLAMI

45. ⊲ اَلْمَكْتُوبُ الْخَامِسُ وَالْاَرْبَعُونَ **Kırk beşinci mektup** *(Kime gönderilmiştir?)* اِلَى مَوْلاَنَا سُلْطَانِ السَّرْهَنْدِى **Mevlana Sultan Serhendi'ye** *(Ne hakkındadır?)* فِى عُلُوِّ شَأْنِ قَلْبِ الْمُؤْمِنِ **Müminin kalbinin şanının yüceliği** *(Daha?)* وَالْمَنْعِ عَنْ اِيذَائِهِ **Ve ona eziyet etmeyi yasaklama hakkındadır** نَقْلِ بِالْمَعْنَى **Bu mektup manaca yazılmıştır.** ⊳

اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ Hamd, alemlerin Rabbi olan Allah'a وَالصَّلاَةُ وَالسَّلاَمُ Salat-u selam da عَلَى رَسُولِهِ مُحَمَّدٍ Allah'ın elçisi Muhammed'e *(Daha?)* وَآلِهِ اَجْمَعِينَ Ve bütün ehline olsun اَمَّا بَعْدُ (Hamd ve salattan) sonra فَاعْلَمُوا Biliniz ki, اَنَّ الْقَلْبَ جَارُ اللّٰهِ سُبْحَانَهُ Kalp Allah Teâlâ'nın komşusudur وَلَيْسَ شَيْءٌ اَقْرَبَ Daha yakın hiçbir şey yoktur *(Kime yakın?)* اِلَى جَنَابِ قُدْسِهِ Allah Teâlâ'ya *(Ne gibi yakın?)* كَالْقَلْبِ Kalp gibi اِيَّاكُمْ وَاِيذَاءَهُ Kalbe eziyet etmekten sakınınız اَىَّ قَلْبٍ كَانَ Hangi kalp olursa olsun مُؤْمِنًا كَانَ اَوْ عَاصِيًا İster mümin olsun ister asi فَاِنَّ الْجَارَ وَاِنْ كَانَ عَاصِيًا Komşu asi olsa da يُحْمَى Korunur فَاحْذَرُوا مِنْ ذٰلِكَ وَاحْذَرُوا Kalbe eziyet etmekten sakınınız! Sakınınız! فَاِنَّهُ لَيْسَ بَعْدَ الْكُفْرِ Çünkü küfürden sonra yoktur اَلَّذِى سَبَبُ اِيذَاءِ اللّٰهِ تَعَالَى Ki, o Allah'ın incinmesine sebebidir *(Ne yoktur?)* ذَنْبٌ مِثْلُ اِيذَاءِ الْقَلْبِ Kalp inciltmek gibi bir günah فَاِنَّهُ اَقْرَبُ مَا يَصِلُ اِلَيْهِ سُبْحَانَهُ Zira kalp, Allah Teâlâ'ya ulaşan şeylerin en yakınıdır وَالْخَلْقُ كُلُّهُمْ عَبِيدُ اللّٰهِ سُبْحَانَهُ Bütün insanlar Allah'ın

kullarıdır وَالضَّرْبُ وَالْاِهَانَةُ Dövmek ve küçük düşürmek *(Kimi?)* لِعَبْدِ اَيِّ شَخْصٍ Herhangi bir kişinin kölesini *(Nedir?)* كَانَ يُوجِبُ اِيذَاءَ مَوْلاَهُ Onun efendisini inciltmeyi gerektirir فَمَا شَأْنُ الْمَوْلَى Öyleyse Allah'ın şanı acaba nasıldır? اَلَّذِى هُوَ الْمَالِكُ عَلَى الْاِطْلاَقِ Ki, o mutlak sahiptir فَلاَ يَتَصَرَّفُ فِى خَلْقِهِ Dolayısıyla O'nun yarattıklarında tasarrufta bulunulamaz اِلاَّ بِالْقَدْرِ الَّذِى Ancak o miktarda ki, اَمَرَ بِهِ Allah onu emretmiştir فَاِنَّهُ لَيْسَ بِدَاخِلٍ فِى الْاِيذَاءِ Zira bu miktar incitmeye girmez بَلْ هُوَ امْتِثَالٌ لِاَمْرِ اللّٰهِ تَعَالَى Bilakis bu miktar, Allah'ın emrine yapışmaktır مِثْلَ الزَّانِى الْبِكْرِ Mesela bekar ve zina eden bir kişi حَدُّهُ مِائَةُ سَوْطٍ Onun cezası yüz sopadır فَلَوْ زَادَ اَحَدٌ عَلَى مِائَةٍ Birisi yüzden fazla sopa atarsa كَانَ ظُلْمًا Bu zulüm olur وَدَاخِلاً فِى الْاِيذَاءِ Ve bu iş eziyete girer وَاعْلَمُوا Biliniz ki, اَنَّ الْقَلْبَ اَفْضَلُ الْمَخْلُوقَاتِ وَاَشْرَفُهَا Kalp mahlukatın en üstünü ve şereflisidir وَكَمَا اَنَّ الْاِنْسَانَ اَفْضَلُهَا Nitekim insan da yaratıkların en üstünüdür *(Niçin?)* لِاِجْمَالِهِ وَجَمْعِهِ Mücmel olduğu ve kapsadığı için *(Neyi?)* مَا فِى الْعَالَمِ الْكَبِيرِ Alemi kabirde bulunanları كَذٰلِكَ الْقَلْبُ İşte kalp de böyledir *(Niçin?)* لِجَامِعِيَّتِهِ مَا فِى الْاِنْسَانِ İnsanda bulunanları kapsadığı وَكَمَالِ بَسَاطَتِهِ Ve tam anlamıyla basit وَاِجْمَالِيَّتِهِ Ve mücmel olduğu için فَاِنَّهُ كُلَّمَا كَانَ الشَّيْئُ اَشَدَّ اِجْمَالاً Zira bir şey ne kadar fazla mücmel وَاَكْثَرَ جَمْعِيَّةً Ve ne kadar çok kapsayıcı olursa يَكُونُ اَقْرَبَ اِلَى جَنَابِهِ تَعَالَى Allah'a daha çok yakın olur وَاِنَّ مَا فِى الْاِنْسَانِ Ve insanda bulunan اِمَّا هُوَ مِنْ عَالَمِ الْخَلْقِ O; ya halk alemindedir اَوْ عَالَمِ الْاَمْرِ Veya emir alemindedir وَالْقَلْبُ بَرْزَخٌ بَيْنَهُمَا Kalp ise bu ikisi arasında bir geçittir وَفِى مَرَاتِبِ الْعُرُوجِ Ve yükselme mertebelerinde يَعْرُجُ بِمَا يَتَضَمَّنُهَا Bu mertebelerin içerdiği şeylerden yükselir *(Ne?)* لَطَائِفُ الْاِنْسَانِ İnsanın latifeleri *(Nereye?)* اِلَى اُصُولِهِ Asıllarına مَثَلاً Mesela يَكُونُ عُرُوجُهُ اَوَّلاً اِلَى الْمَاءِ İlk önce yükselişi suyadır ثُمَّ اِلَى الْهَوَاءِ Sonra havaya ثُمَّ اِلَى النَّارِ Sonra ateşe ثُمَّ اِلَى اُصُولِ اللَّطَائِفِ Sonra latifelerin aslına ثُمَّ اِلَى الْاِسْمِ الْجُزْئِيِّ Sonra cüzi isme اَلَّذِى هُوَ رَبُّهُ Ki, o rabbidir ثُمَّ اِلَى كُلِّيِّهِ Sonra külli isme yükselir ثُمَّ اِلَى مَا شَاءَ اللّٰهُ تَعَالَى Sonra

Allah'ın dilediği yerlere بِخِلَافِ الْقَلْبِ Kalp farklıdır فَإِنَّهُ لَيْسَ لَهُ اَصْلٌ Çünkü kalbin bir aslı yoktur ki يَعْرُجُ اِلَيْهِ Kalp ona yükselsin بَلْ يَكُونُ الْعُرُوجُ مِنْهُ اَوَّلاً Bilakis kalbin ilk yükselişi olur *(Kime olur?)* اِلَى الذَّاتِ تَعَالَتْ Zat Teâlâ'ya وَاَنَّهُ بَابُ غَيْبِ الْهُوِيَّةِ Ve kalp, gayb hüviyetinin kapısıdır لَكِنَّ الْوُصُولَ مِنْ طَرِيقِ الْقَلْبِ وَحْدَهُ Fakat, sadece kalp yoluyla ulaşma *(Nasıl?)* بِغَيْرِ ذٰلِكَ التَّفْصِيلِ Bu tafsil olmadan مُتَعَسِّرٌ Zordur وَاِنَّمَا يَتَيَسَّرُ الْوُصُولُ Ulaşma ancak nasip olur *(Ne zaman?)* بَعْدَ اِتْمَامِ ذٰلِكَ التَّفْصِيلِ Bu tafsil tamamlandıktan sonra اَلَا تَرَى Görmez misin ki? اَنَّ الْجَامِعِيَّةَ وَالْوُسْعَةَ فِيهِ Kalpteki kapsayıcılık ve genişlik اِنَّمَا تَكُونُ بَعْدَ طَيِّهِ Ancak aştıktan sonra olur *(Neyi?)* تِلْكَ الْمَرَاتِبَ التَّفْصِيلِيَّةَ Şu tafsilatlı mertebeleri وَالْمُرَادُ مِنَ الْقَلْبِ هٰهُنَا Burada kalpten maksat هُوَ الْقَلْبُ الْجَامِعُ الْبَسِيطُ Kapsayan ve basit olan kalptir لَا الْمُضْغَةُ اللَّحْمِيَّةُ Yoksa et parçası değildir...